

2022-10-18

Artskyddsutredning, Länna, etapp 2, Huddinge kommun

Utredning av påverkan på fågelarter och behov av
åtgärder med avseende på artskyddsförordningens
bestämmelser

: EKOLOGI GRUPPEN

Beställning: Huddinge kommun
Framställt av: Ekologigruppen AB
www.ekologigruppen.se
Telefon: 08-525 201 00
Slutversion: 2022-10-18
Uppdragsansvarig: Fingal Gyllang
Medverkande: Rikard Anderberg
Intern granskning av rapport: Per Collinder 2022-10-18
Foton: Om inget annat anges: Magnus Nilsson
Internt projektnummer: 9899
Bild på framsidan: Tofsmes.

Innehåll

Sammanfattning	4
Bakgrund och syfte	5
Inledning	5
Avgränsning	5
Metod	6
Kunskapsunderlag	6
Osäkerhet i bedömningen	7
Artskyddsförordningen	8
Process vid artskyddsutredningar	10
Fågelarter inom detaljplaneområdet	11
Naturvårdsrelevanta fågelarter	11
Vanligt förekommande fågelarter	13
Påverkan	14
Detaljplanens påverkan på naturmiljön i området	14
Detaljplanens påverkan på fåglar	14
Åtgärder	16
Skyddsåtgärder för att undvika konflikt med artskyddsförordningen	16
Referenser	17

Sammanfattning

Ekologigruppen har på uppdrag av Huddinge kommun tagit fram denna artskyddsutredning för fåglar i detaljplaneområdet och i angränsande områden i Länna, etapp 2. Målet med utredningen är att beskriva detaljplanens påverkan på fåglar och ge förslag till åtgärder så att planen inte kommer i konflikt med artskyddsförordningen. Ytterligare mål är att visa hur fåglar beaktas i planering och genomförande av detaljplanen, samt att undvika negativ påverkan på fåglar. Artskyddsutredningen bygger till stor del på data hämtad från den naturvärdesinventering och fågelinventering som genomfördes under 2022, men data har också inhämtats från databasen Artportalen.

I detaljplaneområdet noterades 29 fågelarter under häckningstid. Tolv av dessa arter bedömdes häcka i området. Sex av dessa 29 arter är rödlistade, har en minskande trend eller har liten lokal population. I denna rapport kallas dessa arter för naturvårdsrelevanta arter.

Av de sex naturvårdsrelevanta arterna som noterades under inventeringen kunde revir avgränsas endast för tofsmes i detaljplaneområdet. Totalt tre par tofsmes hade revir och för ett av paren konstaterades häckning, de övriga två paren häckade troligtvis. För övriga naturvårdsrelevanta arter: duvhök (NT), gråkråka (NT), grönfink (EN), järnsparv och ärtsångare (NT) gjordes enstaka observationer men några revir kunde inte avgränsas.

Tofsmes är i senaste rödlistan (2020) klassad som livskraftig. I andra utredningar rörande fågelarters populationstrender tillhör tofsmes en av de arter med statistiskt säkerställd ökning 2002–2021. Av den anledningen görs bedömningen att den planerade exploateringen inte medför någon påverkan på möjligheten att bibehålla populationen av tofsmes på en tillfredsställande nivå.

Eftersom inga fågelarter bedöms påverkas av detaljplanen vad gäller bibehållande av populationen på en tillfredsställande nivå utgår vi i denna rapport från att åtgärder för ekologisk kontinuitet inte behöver genomföras. Däremot kan hänsyn behöva tas för andra av artskyddsförordningen listade förbud för att undvika risk för att detaljplanen kommer i konflikt med artskyddsförordningen.

Förslag på åtgärder som bedöms som nödvändiga i syfte att minimera risk för att detaljplanen kommer i konflikt med artskyddsförordningen sammanfattas enligt följande.

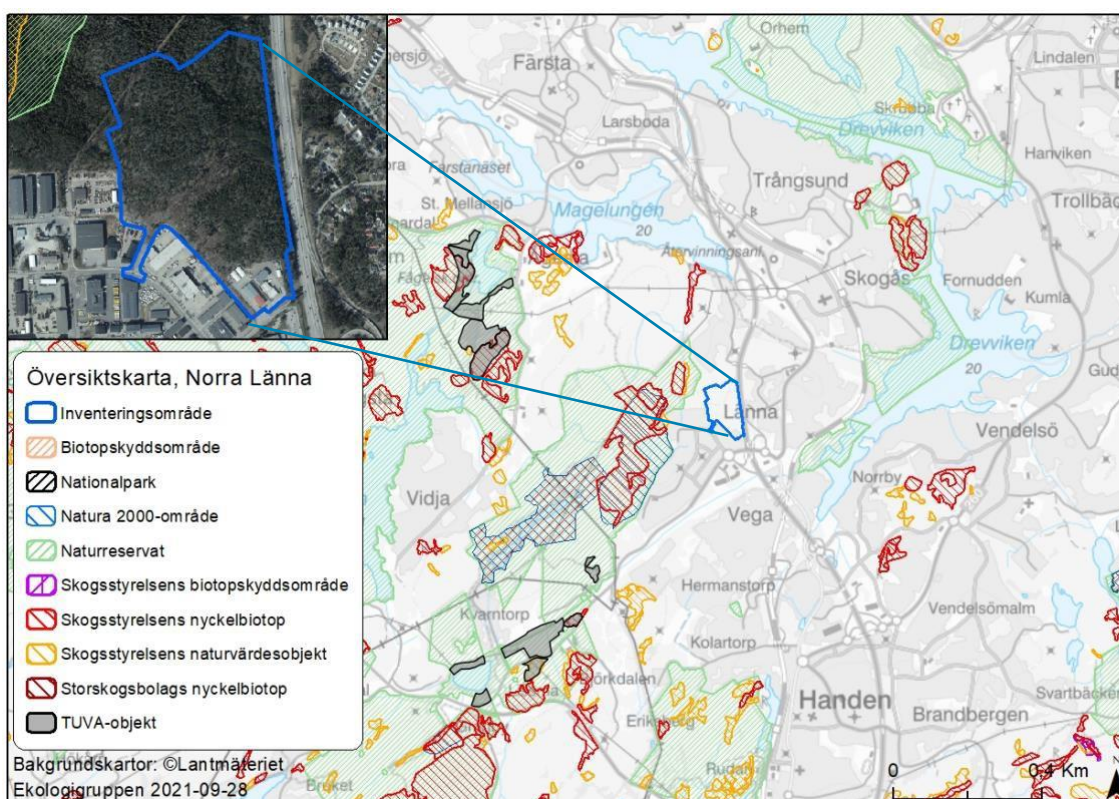
- I syfte att undvika att döda och skada fågelarter, samt förstöra fåglars ägg och bon, bör avverkning, markarbeten, röjning och schaktning av markvegetation genomföras under icke häckningssäsong. Denna åtgärd gäller för samtliga inom området häckande fågelarter. Häckningstiden för fågelarter som förekommer i entreprenadområdet infaller mellan 15 mars och 15 augusti. När träden i entreprenadområdet är avverkade är området sannolikt oattraktivt för eventuella markhäckande fågelarter, varför markberedning under häckningstid i detta fall bedöms utgöra en liten risk för att entreprenaden ska komma i konflikt med artskyddsförordningen.

Den 16 juni 2022 beslutade regeringen om ändringar i artskyddsförordningen. Ändringarna innebär grovt sett att skyddet för fortplantningsområden för fåglar försvinner och att störningar som saknar betydelse för att bibehålla eller återupprätta populationen av en fågelart på en tillfredsställande nivå inte omfattas av förbudet. Ändringarna trädde i kraft 2022-10-01. Det finns ännu inga prejudicerande domar därför rekommenderas ett 12:6-samråd med Länsstyrelsen.

Bakgrund och syfte

Inledning

Ekologigruppen har på uppdrag av Huddinge kommun tagit fram denna artskyddsutredning för fåglar i detaljplaneområdet och i angränsande områden i Länna etapp 2 (figur 1, 2 och 3). Artskyddsutredningen är baserad på den fågelinventeringen som Ekologigruppen genomförde under våren 2022 (Ekologigruppen 2022a). Målet med utredningen är att beskriva detaljplanens påverkan på fåglar så att planen inte kommer i konflikt med artskyddsförordningen. Ytterligare mål är att visa hur fåglar beaktas i planering och genomförande av detaljplanen, samt att undvika negativ påverkan på fåglar.

Figur 1. Översiktskarta som visar inventeringsområdet Länna, etapp 2 (blå linje). I kartan redovisas också skyddade områden och utpekade värdefulla naturområden i omgivningen.

Avgränsning

Geografisk avgränsning

Utredningen omfattar påverkan på fåglar inom inventeringsområdet vilket inbegriper detaljplaneområdet. I samband med eftersök av observationer från databasen Artportalen har sökningen förutom detaljplaneområdet också omfattat en buffertzona på cirka 100 meter. I väster angränsar inventeringsområdet till detaljplan Länna, etapp 1. I kartan, **Error! Reference source not found.**, framgår detaljplane- och inventeringsområdets läge och gränser och i figur 2 redovisas den planerade bebyggelse som detaljplanen innebär.

Metod

Fågelarter som omfattas

Alla fågelarter som vid fågelinventeringen bedömdes häcka eller regelbundet uppehålla sig inom detaljplaneområdet omfattas av utredningen. Särskilt noggranna utredningar har gjorts för rödlistade fågelarter. Arter som inte är rödlistade eller fågeldirektivsarter men som uppvisar en tydligt negativ trend under ett flertal år och arter med en liten lokal population omfattas också av denna utredning. Dessa arter tillsammans kallas i denna rapport för naturvårdsrelevanta arter.

Kunskapsunderlag

Denna utredning bygger på kunskapsunderlag i form av den fågelinventering (Ekologigruppen 2022a) och den naturvärdesinventering och naturmiljöutredning (Ekologigruppen 2022b) som Ekologigruppen genomfört i Länna under 2022. Ytterligare information har inhämtats från databasen Artportalen, sökning mellan 2000–2022. I de fall en observation har bedömts vara relevant har den tagits i beaktning. I figur 2 visas den planerade bebyggelsen och i **Error! Reference source not found.** redovisas de områden med naturvärden som identifierats av Ekologigruppen 2022b.

Figur 2. Kartan redovisar den planerade bebyggelsen. Större delen av inventeringsområdet kommer att tas i anspråk. I Etapp 1 genomfördes också en fågelinventering under våren 2022. Resultaten från den inventeringen i redovisas i en separat rapport.

Figur 3. Kartan visar de identifierade naturvärdena i samband med naturvärdesinventeringen 2022.

Osäkerhet i bedömningen

En fågelinventering ett enskilt år visar vilka fågelarter som utifrån observationerna kan bedömas häcka under det år då inventeringen genomfördes. Någon enstaka art som häckar vissa år i området, men inte andra år, kan därmed missas om man bara inventerar ett år. Detta medför en viss osäkerhet i bedömningen.

I samband med fågelinventeringen våren 2022 genomfördes totalt tio fältbesök. Metodiken för revirkartering anger 8–10 besök i en fågelfattig skog och 10–12 besök i en fågelrik skog (Naturvårdsverket 2012). Inventeringen bedöms ge god säkerhet i bedömning av förekomst av häckande fåglar.

Artskyddsförordningen

Regelverket kring artskydd regleras i Sverige genom artskyddsförordningen. Detta är en nationell lagstiftning som införlivar EU:s art- och habitatdirektiv, samt fågeldirektiv i svensk lagstiftning. Alla svenska fåglar är fridlysta enligt 4 §.

Beslutade förändringar i lagstiftningen 2022

Regeringen har den 2022-06-16 fattat beslut om att förändring i artskyddsförordningen ska ske från och med 2022-10-01 (Regeringskansliet 2022) (se faktaruta nedan). Förändringarna som berör fåglar omfattas av förordningens 4 §.

Artskyddsförordningen 4 § fr.o.m. 1/10 2022

Det är förbjudet att:

1. avsiktligt fånga eller döda vilda fåglar
2. avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon
3. samla in vilda fåglars ägg, även om de är tomma
4. avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningstid, om inte störningen saknar betydelse för att:
 - a) bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller
 - b) att återupprätta populationen till denna nivå

Förbudet gäller inte jakt efter fåglar. I fråga om sådan jakt finns bestämmelser med motsvarande innebörd i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905).

Skrivningen i punkt 4 i den tidigare förordningen angav att fortplantningsområden och viloplats ej fick skadas eller förstöras. Detta strikta skydd som omfattade alla vilda fåglar utgår nu alltså.

Skyddet inriktas nu på arter där påverkan i form av skogsbruk eller exploatering kan leda till att arternas populationer (regionalt eller lokalt) påverkas negativt. Störning som orsakar sådan påverkan är således fortfarande förbjuden.

Naturvårdsverket anser i sitt remissvar till regeringen angående förändringen att befintlig praxis att begreppet ”störning” innefattar försämringar eller förstörelse av fåglars fortplantningsområden (Naturvårdsverket 2022). I lagens mening bör således (enligt Naturvårdsverket) en sådan påverkan, som exempelvis ny bebyggelse utgör, tolkas in i förbudet mot störning.

Ekologigruppen bedömer att arter som i denna rapport klassificeras som naturvårdsrelevanta oftast utgör sådana arter där hänsyn behöver tas för att bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå. Naturvårdsrelevanta arter omfattar följande kategorier:

- rödlistade arter
- arter listade i fågeldirektivets bilaga 1
- arter som uppvisar en negativ trend
- arter som har en liten lokal, regional eller nationell population

Till skillnad mot tidigare skrivningar i artskyddsförordningen ska lagen tolkas som att det efter den 2022-10-01 inte längre finns ett strikt skydd mot att skada fortplantningsområden. Detta skydd ”ersätts” då av förbud mot att störa arter så att deras population kan skadas.

Fågelarter som behandlas med noggrann utredning

Rödlistan - rödlistekategorier

Den svenska rödlistan utarbetas av Artdatabanken. Rödlistan uppdateras vart femte år och den senaste rödlistan gavs ut 2020. Rödlistan i sig innebär inget skydd utan anger olika arters risk att dö ut från Sverige. Arterna listas i olika rödlistekategorier beroende på artens status. Det finns sex rödlistningskategorier: (RE) nationellt utdöd, (CR) akut hotad, (EN) starkt hotad, (VU) sårbar, (NT) nära hotad, (DD) kunskapsbrist. Arter utan känd minskning eller negativ påverkan och med tillräckligt stor population klassas som livskraftiga (LC).

Fågelarter listade i bilaga 1 till artskyddsförordningen

Här listas arter som omfattas av fågelarter som ingår i fågeldirektivets bilaga 1. För dessa arter ska respektive medlemsstat upprätta skyddade livsmiljöer.

Fågelarter med liten lokal population

Här innefattas arter som lokalt har en liten population men som inte är rödlistade då de är förhållandevis vanliga i ett nationellt perspektiv.

Förbuden mot att döda fåglar och att skada ägg och bon

Vid bedömningarna som vi gör nedan av påverkan på ett antal olika fågelarter har vi värderat den påverkan som uppstår genom att bebyggelsen i detaljplaneområdet förändrar områdets natur så att det långsiktigt inte längre ger samma förutsättningar för fåglarnas födosök och häckning som innan exploateringen. Artskyddsförordningen som den tolkas i den vägledande EU-domen från 2021 innebär att det är förbjudet att döda fåglar och att förstöra ägg och bon av alla vilt förekommande fågelarter. För att inte riskera att utlösa förbud avseende dessa punkter bör inte avverkning, röjning och schaktning av växtlighet inte kan ske under fåglarnas häckningsperiod, från cirka 15 mars till 31 juli.

Förbud mot populationspåverkande störning

EU-domen i mars 2021 innebar att det inte var tillåtet att negativt påverka lokal population/bevarandestatus av någon fågelart. Den nya lagstiftningen innebär dock att det är förbjudet att skada eller avsiktligt störa vilda fåglar så att det finns risk att en arts population inte längre kan upprätthållas på en tillfredställande nivå eller att möjligheten att återupprätta en redan liten population till en tillfredställande nivå förhindras.

Om en sådan negativ påverkan kan förutses, kan i vissa fall verksamma skyddsåtgärder genomföras så att kontinuerlig ekologisk funktion upprätthålls och populationen därmed inte riskerar att minska. De åtgärder som kan vara aktuella är olika former av preventiva eller förbättrande åtgärder som är avsedda att begränsa eller helt motverka de negativa effekterna av en verksamhet eller åtgärd. Exempelvis kan en sådan åtgärd bestå av att skapa nya livsmiljöer eller höja kvaliteten på eller i anslutning till en plats för vila eller fortplantning.

Under själva byggtiden innebär dock aktiviteterna i området en mycket påtaglig tidsbegränsad störning för fåglarna. Buller och ständig mänsklig närvaro innebär sannolikt att en del av fåglarna inte kommer att häcka under den period som byggaktiviteterna pågår. Åtminstone för mer allmänt förekommande arter kan man dock förutsäga att de återkommer till området efter byggperioden, i den utsträckning området då erbjuder lämpliga miljöer för arterna. Vi uppfattar att denna tillfälliga störning är av liten betydelse för arternas lokala populationer på några års sikt och därmed inte riskerar att utlösa förbud enligt artskyddsförordningen.

Process vid artskyddsutredningar

Ekologigruppens bedömning av de krav som ställs på processen för artskyddsutredningar är att den behöver innehålla följande moment:

Säkerställ ett noggrant underlagsmaterial

Krav på ett heltäckande kunskapsunderlag har höjts i och med de senaste domarna vilket nästan alltid ställer krav på att inventering av fåglar ska genomföras. Domar år 2021 indikerar att 10–12 inventeringstillfällen kan behövas genomföras i artrik skog i Syd- och Mellansverige under tidig vår till försommar.

Inrikta arbetet på att undvika dispens

För de flesta projekt som påverkar fåglar är det inte möjligt att få dispens eftersom projektet måste vara av "allt överskuggande allmänintresse" för att man ska kunna få dispens. Detta innebär att man måste planera projektet/planen så att dispenskraven inte utlöses.

Bedöm påverkan på skyddade arter

För skyddade arter (bland annat alla fåglar) ska en påverkansbedömning göras. Bedömningen måste gälla både byggtid och drifttid. Det är förbjudet att avsiktligt döda, skada eller störa skyddade arter.

Genomför åtgärder

Åtgärder krävs för att inte avsiktligt döda, skada eller störa fågelindivider, det innebär exempelvis att avverkningar inte bör genomföras under fåglarnas häckningstid. Det gäller framför allt sällsynta arter eller arter som har minskande populationer. Det kan bli fråga om att säkerställa skötsel av naturmark på annan plats och att sådana åtgärder ska vara på plats och fungerande före projektet kommer i gång.

Samråd med länsstyrelsen

Enligt Miljöbalken bör ett 12:6 samråd med länsstyrelsen hållas om planering och åtgärder riskerar att ett förbud enligt artskyddsförordningen utlöses. Vid planprocesser kan synpunkter istället erhållas i samband med planprocessen. Verksamhetsutövaren är alltid ansvarig för att artskyddsförordningen följs.

Fågelarter inom detaljplaneområdet

Totalt registrerades 29 fågelarter vid Ekologigruppens inventering 2022. 13 fågelarter noterades under omständigheter som innebär att arterna har revir och troligtvis häckar inom detaljplaneområdet. Arter som registrerats vid inventeringen 2022 redovisas i tabell 1 och 2. Sex av arterna är rödlistade eller är en lokalt sällsynt art med liten population. Dessa arter benämns i denna rapport för naturvårdsrelevanta arter. För dessa har vi bedömt närmare vad gäller behov av att vidta åtgärder för att arterna inte ska påverkas negativt. Figur 4 visar var de naturvårdsrelevanta arterna observerats i förhållande till den planerade bebyggelsen. Ytterligare några arter som bedömts vara naturvårdsrelevanta redovisas i dessa kartor.

Naturvårdsrelevanta fågelarter

Tofsmes är den naturvårdsrelevanta art som har konstaterats häcka i detaljplaneområdet. Övriga arter där säkra revir inte har kunnat avgränsas var duvhök (NT), gråkråka (NT), grönfink (EN), järnsparv (LC) och ärtsångare (NT) tabell 1, figur 4.

Tabell 1. Tabellen redovisar naturvårdsrelevanta arter som noterades vid inventeringen. RK=Rödlistekategorier; NT=nära hotad, EN=starkt hotad, LC=livskraftig art som ej är rödlistad. Arter som inte är rödlistade eller omfattas fågeldirektivets bilaga 1, men som har en minskande trend, är också redovisade i tabellen dessa markeras med * i kolumn RK.

Art	RK	Förekomst/ Häckningsstatus	Datum
Duvhök	NT*	Födosökande, gammalt bo, ej häckning	11/2, 16/3
Gråkråka	NT	Förbiflygande, ej häckning	6/4
Grönfink	EN	Spel, sång, möjlig häckning	23/3, 20/4
Järnsparv	LC,* minskande trend*	Spel, sång, möjlig häckning	16/3, 23/3, 20/4
Tofsmes	LC,* lokalt sällsynt art	3 par permanent revir, 1 par konstaterad häckning. 2 par trolig häckning	11/2, 16/3, 23/3, 6/4, 20/4, 25/4, 17/5, 24/5
Ärtsångare	NT	Spel, sång, möjlig häckning	17/5

Fågelinventering - Länna Etapp 2

- Inventeringsområde / Planområde Etapp 2
- Inventeringsområde / Planområde Etapp 1
- Artobservation, siffror anger inventeringstillfälle**
- Tofsmes
- 1 Kungsfågel

- Svartmes
- Järnsparv
- Duvhök (NT)
- Grönfink (EN)
- Ärtsångare (NT)

Avgränsningar för revir, färg kopplar till art

- Revir med trolig häckning
- Revir med konstaterad häckning

**EKOLOGI
GRUPPEN**

Figur 4. Kartan redovisar de identifierade reviren i samband med fågelinventeringen. Tofsmes var den enda naturvårdsrelevanta fågelart där revir kunde avgränsas. Totalt tre par tofsmes bedömdes häcka inom detaljplaneområdet. I Etapp 1 genomfördes också en fågelinventering under våren 2022. Resultaten från den inventeringen i redovisas i en separat rapport.

Vanligt förekommande fågelarter

Tabell 2. Tabellen redovisar vanligt förekommande fågelarter noterade i planområdet vid inventeringen 2022, bedömning av häckstatus i planområdet, samt uppskattning av antalet par. Dessa arter har så stora populationer att det vid normala exploateringsärenden inte behöver tas fram en särskild utredning art för art för att utreda påverkan på populationen.

Svenskt namn	Aktivitet	Bedömd häckstatus enligt svensk fågelatlas	Uppskattat antal par	Datum
Blåmes	Permanent revir	Trolig häckning	8	16/3, 6/4, 25/4, 17/5, 24/5
Bofink	Spel, sång, permanent revir	Trolig häckning	5	6/4, 25/4, 17/5, 24/5
Domherre	Obs i häcktid	Möjlig häckning	?	16/3
Grönsiska	Spel, sång, permanent revir	Trolig häckning	?	16/3, 6/4, 25/4
Gärdsmyg	Permanent revir	Trolig häckning	3	16/3, 6/4, 25/4, 17/5, 24/5
Koltrast	Spel, sång, permanent revir	Trolig häckning	5	16/3, 6/4, 25/4, 17/5, 24/5
Kungsfågel	Permanent revir	Trolig häckning	5	16/3, 6/4, 25/4
Lövsångare	Spel, sång	Möjlig häckning	4	17/5, 24/5
Mindre korsnäbb	Spel, sång, permanent revir	Trolig häckning	4	16/3, 6/4, 25/4
Morkulla	Obs i häcktid	Möjlig häckning	1	6/4
Nötskrika	Obs i häcktid	Möjlig häckning	1	17/5, 24/5
Nötväcka	Spel, sång	Möjlig häckning	3	17/5
Ormvråk	Permanent revir	Trolig häckning	1	16/3, 6/4, 25/4
Ringduva	Permanent revir	Trolig häckning	2	16/3, 6/4, 25/4, 24/5
Rödhake	Spel, sång, permanent revir	Trolig häckning	5	6/4, 25/4, 17/5, 24/5
Skata	Födösökande	Ej häckning	?	24/5
Sparvhök	Obs i häcktid	Möjlig häckning	1	16/3, 25/4
Steglits	Spel, sång	Möjlig häckning	1	24/5
Större hackspett	Spel, sång	Trolig häckning	3	16/3, 6/4, 25/4
Svartmes	Permanent revir	Trolig häckning	1	6/4, 25/4, 17/5, 24/5
Talgoxe	Permanent revir	Trolig häckning	12	16/3, 6/4, 25/4, 17/5, 24/5
Taltrast	Spel, sång	Möjlig häckning	1	17/5
Trädskräpar	Par i lämplig häckbiotop	Möjlig häckning	2	16/3, 17/5

Påverkan

Detaljplanens påverkan på naturmiljön i området

I detaljplaneområdet planeras för ett verksamhetsområde där i stort sett hela området kommer att tas i anspråk. Endast ett mindre område kommer att sparas (objekt 3 i naturvärdesinventeringen från 2022), figur 3, vilken utgörs av en sumpskog. Exploateringen omfattning framgår av figur 2.

I samband med bebyggelse av detaljplaneområdet kommer mark som i samband med naturvärdesinventeringen 2022 bedömdes hysa högt naturvärde (naturvärdesklass 2) och påtagligt naturvärde (naturvärdesklass 3) tas i anspråk. Den dominerande naturtypen i detaljplaneområdet är boreal barrskog. På höjdryggarna dominerar hållmarkstallskog och i svackorna växer mestadels triviallövskog med björk, asp och al. I triviallövskogen förekommer stubbar som indikerar att den har gallrats och den avvattas med diken. I nordost finns en mindre sumpskog. Skogsbeståndens ålder varierar i området. I de äldsta partierna bedöms den genomsnittliga åldern vara cirka 150 år. Det verifieras också av flygbilder från 1960-talet där området är skogsklätt med uppvuxen skog. Naturvärdena i detaljplaneområdet är främst kopplade till hållmarksmiljöer med god förekomst av gammal tall och flera naturvårdsarter kopplade till gamla träd och död ved.

I öster angränsar detaljplaneområdet till väg 73 och i väster till en annan detaljplan, Länna etapp 1. Resultaten från den fågelinventeringen redovisas i en separat rapport.

Detaljplanens påverkan på fåglar

Nedan görs först en bedömning av påverkan på fågelarter som exploateringen enligt detaljplanen bedöms innebära. Därefter följer förslag på skyddsåtgärder som bedöms nödvändiga för att detaljplanen inte ska komma i konflikt med artskyddsförordningen.

För en naturvårdsrelevant fågelart, tofsmes, avgränsades revir (tabell 3, figur 4). Totalt bedömdes tre par tofsmes ha revir och häcka inom detaljplaneområdet. Övriga naturvårdsrelevanta fågelarter (tabell 1 och 4) noterades endast vid enstaka tillfällen varför revir inte har ritats ut. Bedömningen är att dessa arter inte häckar inom detaljplaneområdet.

Tabell 1. Tabellen redovisar naturvårdsrelevanta som registrerats i området och i vilken utsträckning dessa arter bedöms bli påverkade av exploateringen på ett sådant sätt att arterna löper risk att störas om inte åtgärder vidtas.

Svenskt namn, rödlistekategori	Antal par, ex	Bedömd häckning i planområdet	Förekomst	Risk för störning som påverkar lokal population
Tofsmes, LC	3	Tre par permanent revir, 1 par konstaterad häckning, två par trolig häckning	3/4, 15/4, 28/4, 15/5, 29/5	Nej

Tofsmes (LC)

Artens status och krav på fortplantningsområde

Tofsmes (omslagsbild) är en stannfågel och höst- och vinterreviret, som är betydligt större än sommarreviret, omfattar säkert hela planområdet och också skogar i närområdet. Tofsmesen är en god indikator för värdefull tallskog och brukar ofta användas som modellart för att illustrera svårspredda barrskogsarter som kräver god ekologiska spridningssamband, framför allt i stadsmiljöer. Arten saknas oftast helt som häckfågel i områden där spridningssamband för tall är svaga eller saknas (ArtDatabanken 2022). Tofsmes är inte rödlistad men är enligt Ekologigruppen en skyddsvärd och känslig art.

Förekomst i detaljplaneområdet och dess närhet

Totalt tre par tofsmes bedömdes ha revir i inventeringsområdet (tabell 1, figur 3). För ett av paren konstaterades häckning då adulta tofsmesar fög in i boet med mat i munnen. De två andra paren

häckade troligen i området. Tofsmes häckade dessutom i angränsande detaljplaneområde Länna etapp 1.

Bedömning av exploaterings påverkan

Eftersom i stort sett hela detaljplaneområdet kommer att exploateras kommer livsmiljöerna för tofsmesarna försvinna. Tofsmes är i senaste rödlistan (2020) klassad som livskraftig. Samma bedömning görs i Sveriges fåglar 2021 (Wirdheim 2021) där populationen av tofsmes bedöms ha ökat med cirka 20% de senaste tio åren. I rapport ”Övervakning av fåglarnas populationsutveckling-Årsrapport för 2021” (Lunds universitet 2021) tillhör tofsmes en av de arter med statistiskt säkerställd ökning 2002–2021. Av denna anledning görs bedömningen att den planerade exploateringen inte medför påverkan på möjligheterna att bibehålla populationen av tofsmes på en tillfredställande populationsnivå.

Fågelarter som inte bedöms påverkas av detaljplanen

Den lokala/regionala eller nationella populationen för fågelarterna listade i tabell 4 bedöms inte påverkas negativt av exploateringen.

Tabell 4. Tabellen redovisar naturvårdsrelevanta arter som registrerats i området och som inte bedöms bli påverkade av exploateringen. Rödlistekategorier: NT=nära hotad, EN=starkt hotad.

Svenskt namn	Aktivitet	Bedömd häckstatus enligt svensk fågelatlas	Uppskattat antal par	Datum
Blåmes	Permanent revir	Trolig häckning	8	16/3, 6/4, 25/4, 17/5, 24/5
Bofink	Spel, sång, permanent revir	Trolig häckning	5	6/4, 25/4, 17/5, 24/5
Domherre	Obs i häcktid	Möjlig häckning	?	16/3
Duvhök (NT)	Gammalt bo	Ej häckning, förbiflygande	–	11/2, 16/3
Gråkråka (NT)	Förbiflygande	Ej häckning	–	6/4
Grönfink (EN)	Spel/sång	Möjlig häckning	1	23/3, 20/4
Grönsiska	Spel, sång, permanent revir	Trolig häckning	1	16/3, 6/4, 25/4
Gärdsmyg	Permanent revir	Trolig häckning	3	16/3, 6/4, 25/4, 17/5, 24/5
Järnsparv	Spel/sång	Möjlig häckning	?	
Koltrast	Spel, sång, permanent revir	Trolig häckning	5	16/3, 6/4, 25/4, 17/5, 24/5
Kungsfågel	Permanent revir	Trolig häckning	5	16/3, 6/4, 25/4
Lövsångare	Spel, sång	Möjlig häckning	4	17/5, 24/5
Mindre korsnäbb	Spel, sång, permanent revir	Trolig häckning	4	16/3, 6/4, 25/4
Morkulla	Obs i häcktid	Möjlig häckning	1	6/4
Nötskrika	Obs i häcktid	Möjlig häckning	1	17/5, 24/5
Nötväcka	Spel, sång	Möjlig häckning	3	17/5
Ormvråk	Permanent revir	Trolig häckning	1	16/3, 6/4, 25/4
Ringduva	Permanent revir	Trolig häckning	2	16/3, 6/4, 25/4, 24/5
Rödhake	Spel, sång, permanent revir	Trolig häckning	5	6/4, 25/4, 17/5, 24/5
Skata	Födosökande	Ej häckning	?	24/5
Sparvhök	Obs i häcktid	Möjlig häckning	1	16/3, 25/4
Steglits	Spel, sång	Möjlig häckning	1	24/5
Större hackspett	Spel, sång	Möjlig häckning	2	16/3, 6/4,
Svartmes	Permanent revir	Trolig häckning	1	6/4, 25/4, 17/5, 24/5
Talgoxe	Permanent revir	Trolig häckning	12	16/3, 6/4, 25/4, 17/5, 24/5
Taltrast	Spel, sång	Möjlig häckning	1	17/5
Trädkrypare	Par i lämplig häckbiotop	Möjlig häckning	2	16/3, 17/5
Ärtsångare (NT)	Spel, sång	Möjlig häckning	1	17/5

Åtgärder

Skyddsåtgärder för att undvika konflikt med artskyddsförordningen

Eftersom inga fågelarter bedöms påverkas av detaljplanen vad gäller bibehållande av populationen på en tillfredsställande nivå utgår vi i denna rapport från att åtgärder för ekologisk kontinuitet inte behöver genomföras. Däremot kan hänsyn behöva tas för andra av artskyddsförordningen listade förbud för att undvika risk för att detaljplanen kommer i konflikt med artskyddsförordningen.

En mer detaljerad beskrivning av åtgärderna redovisas i det efterföljande avsnittet.

Undvik förbud att avsiktligt döda och skada fåglar

Under förutsättning att avverkning genomförs utanför häckningstid är bedömningen att förbud enligt artskyddsförordningen inte utlöses vad gäller förbuden mot att döda fåglar. Denna åtgärd gäller för samtliga inom området häckande fågelarter. Häckningstiden för fågelarter som förekommer i detaljplaneområdet infaller mellan 15 mars och 15 augusti.

Undvik förbud att avsiktligt förstöra fåglars bon eller ägg

Under förutsättning att avverkning genomförs utanför häckningstid är bedömningen att förbud enligt artskyddsförordningen inte utlöses vad gäller förbud mot att förstöra fåglars bon eller ägg. Denna åtgärd gäller för samtliga inom området häckande fågelarter. Häckningstiden för fågelarter som förekommer i detaljplaneområdet infaller mellan 15 mars och 15 augusti.

Undvik förbud att avsiktligt störa en fågelart så tillfredsställande nivå på population inte kan upprätthållas

Till skillnad mot tidigare skrivningar i artskyddsförordningen finns det efter den 2022-10-01 inte längre ett strikt skydd för fortplantningsområden. Fortplantningsområden och viloplatser bedöms dock ändå vara skyddade om det bedöms att populationen inte kan upprätthållas på en tillfredsställande nivå om områdena skadas. Av de naturvårdsintressanta fågelarterna i området som påträffades i samband med inventeringen 2022 är det ingen art som bedömdes häcka inom detaljplaneområdet vars population är minskande eller är lokalt liten. Av den anledningen bedöms särskilda skyddsåtgärder ej vara nödvändiga att genomföra för att undvika konflikt med artskyddsförordningen.

Fågelarter som bedöms påverkas av detaljplanen om åtgärder vidtas

Om de åtgärder och försiktighetsmått som föreslås i avsnittet ovan genomförs och beaktas är det Ekologigruppens uppfattning att detaljplanens genomförande inte kommer i konflikt med artskyddsförordningen.

Referenser

Tryckta källor:

Bengtsson, K. & Green, M. 2013. Skånes Fågelatlas. SkOF, Vellinge. Skånes fågelatlas-den skånska häckande fågelfaunans utveckling enligt de båda atlasinventeringarna 1974–1984 och 2003–2009.

Green M., Haas, F. & Lindström Å. 2019. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2019. Lunds universitet.

Green M., Haas, F. & Lindström Å. 2021. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2021. Lunds universitet.

Ekologigruppen 2018a. Naturvärdesinventering Kallfors ängar och Norra Myrstugan. Underlag till detaljplan. Södertälje kommun.

Ekologigruppen 2018b. Groddjursinventering i Kallfors ängar och Norra Myrstugan, Järna. Inventering och åtgärdsförslag i samband med detaljplanearbete.

Ekologigruppen 2022. Naturutredningar Kallfors ängar. Kompletterande inventering av grön sköldmossa samt förutsättningar för groddjurs spridning.

Lunds universitet 2021. Green M., Haas F., Lindström Å. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2021.

Mark- och miljööverdomstolen. Dom i mål nr M3276-20, 2021-07-12.

Mark- och miljööverdomstolen. Dom i mål nr M13636–19, 2021-09-29.

Naturvårdsverket 2003. Undersökningstyp: Fåglar: Revirkartering, generell metod. Version 1:1: 2012-06-21.

Naturvårdsverket 2009. *Handbok 2009:2. Handbok för artskyddsförordningen. Del 1 – fridlysning och dispenser*. Stockholm: Naturvårdsverket.

Naturvårdsverket 2021. Yttrande gällande Artskyddsutredningens betänkande SOU 2021:15 Skydd av arter-vårt gemensamma ansvar (M2021/01219). Ärendenummer NV-05619-21

Ottosson, U., R. Ottvall, J. ElMBERG, M. Green, R. Gustafsson, F. Haas, N. Holmqvist, Å. Lindström, L. Nilsson, M. Svensson, S. Svensson, and M. Tjernberg. 2012. Fåglarna i Sverige – antal och förekomst. SOF, Halmstad.

SFS 2007:845. Artskyddsförordning

SLU Artdatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala

Wirdheim, A. & Green, M. 2021. Sveriges fåglar 2021. – BirdLife Sverige – Sveriges Ornitologiska Förening, Halmstad.

Svensson. S. Et al., 1999. Svensk fågelatlas. Vår Fågelvärld, supplement nr 31.

Digitala källor:

Artdatabanken 2022 Artfakta. Fakta om arter. <https://artfakta.se/artbestamning/> (Hämtad: 2022-06-26)

Artportalen 2022. Artportalen, rapportsystem för arter. <http://www.artportalen.se> (Hämtad: 2022-06-26)

BirdLife 2012. SOF-Sveriges ornitologiska förening. Häckningskriterier. <http://birdlife.se/atlasinventering/hackningskriterier/>

Svensk Fågeltaxering. Uttag 1998-2021. <http://www.fageltaxering.lu.se>.